

מסורת הש"ס

(א) גניסתה הערוך בערך אשא אשא], (ב) ב"ק כת. ובע"ז כת. כתב רש"י תרגום משפוט יריס אביון מקלקלתא מרס חסוכא], (ג) נלאה ש"ל ולחדו, רש"ש וכו"ה בערוך ערך צבתא, (ד) צבת"י ודפו"ר רב איתר, ובעב"ז כתוב דלולו ל"ל רב אסר, (ה) חולין מב, (ו) ג"א בזני אלל בגירסת ערוך ערך כן ג רש"ש כוני ופירשו חופן וע"י בשבת ק"י: הגירסא שלפנינו כוני ופרש"י שם כוני מלא אגרוף ועצרוכין כט: פרש"י כוני מדות ולקמן ע"כ ודף ע. כוני פרש"י מלא אגרוף וע"ע שבת סו. ד"ה ושבעה], (ז) בערוך ערך ממת אלתא חומתי וממרו פי' בלע"ז פילטרו"ן], (ח) בחולין דף קה: אלתא לברסם. מלא הדועים, (ט) (דברים כג, י) [ע"י תוס' שם ד"ה כד',

—●—●—

מוסף תוספות
א. האחרונים הטוחנים המאכל. תוס' חולין טו: ד"ה מתור. ב. מקום מושב השניים. תוס' ע"ז מה. ד"ה כט. ג. שאותן אין דרכן ליפור. תוס' חולין שס.

לברוקסי. חולי שבעין שקורין טייל"א: **דשז חומרי**. מנומר שזשז גוונין מחמת זקנה: **ונייבשיה צטולא**. כלומר שלא מחמת שמש: **תרסי מנתא כוחלא וחדא מנתא מיניה**. שני חלקים כחול וחלק אחד ממונו: **תלתא מכהלי**. מכחול הוא כנף עץ שנוטל צו הכחול ונותן בעין: **תלתא מכהלי**. שלשה פעמים: **לימלי**. ישים צעינו: **דאי לא**. מיוחדר דלא לימלי טפי פקע עיניה: **לשצירי דליילא**. סגורים הבאות על האדם בלילה: **שודרא צרקא**. חבל של שיער בהמה ושל זנב סוס ופרה: **וניסר חדא כרעא מיניה וחדא כרעא מכלנא**. יקשור אחד מרגליו ורגל הכלב בשני ראשי החבל: **ונטרפו ינוקא חספא אצתריס**. יקשקשו מינוקות צברי חרסים אחריו: **ויאמרו**. לחש זה: **אסא כלנא אכסא סרגנול** זקן כלב שוטה מרגנול: **אומלי**. חמיכות צשר: **ונסצינהו ניהליה**. בני הצמים להנך אומלי צצינורא **דדשא: קלקלי**. אשפות: **ליפשוט**. יתיר הקשר מרגלו: **צצניסא דעיניה**.

צצבת עינו: **סומקי**. טחולים: **אחספא דאומנא**. כלי חרס מנוול שמקצין לתוכו דס: **וינמא ליה עוירא**. לפתיתא הצ לי ואיכול: **פפי שלא כו'**. לחש הוא: **טעס דלי כמי כסף**. לחש הוא: **אשלא דפוריא**. חבל של מיטה: **וקורטסא**. יייר של מוכין: **ומוריקא**. קרו"ג: **וסומקא דלונבא**. דבר אדום הגדל בלולב: **ונגדיל פסילתא**. לשון גדיליסי'. יעשה פתילה מן הצמר: **ולטמיש בחלא**. ישרה צחומין: **וינגדיל**. יגלגלו בצפר וידבק האפר צו: **ונשדו עליה**. דרך מרחצ: **סריך**. מדבק הקש צדס: **גילא**. אשטריי"ס: **כיון**. דדמא דכדלא שיהא תלויה למטה מן הריאה עולה למעלה ונפיק דרך הפה: **אימר אסתמוי אסתמ**. כולה כדלא ולא נשתייר הימנה כלום ונפל לריאה דרך קנה הכבד שמחובר לקנה של ריאה: **כוני**. מלא אגרוף: **פירמא דסילקא**. קניצת תרדים מצינדור"א: **פרידא**. מין עשז וי"א מציירישר"ש: **וכנגדן**. כשיעור כל אלו: **כנסא פטירסא**. אנטריי"ל של בהמה שהיתה פטר רחם לאמה: **לכנא**. חולי השניים הפנימים: **סומא יחידא**. ראש שום שלא היה צו אלל ללע אחד: **ונמרסיס**. ישחקנו: **אטופרא דאליונא**. על צפורן של צוהן יד: **ונודער לשעריס**. שלא יגע אותו שום צצשרו: **דקשי לחיורא**. צרעת: **לחיני**. אצבעות הגדלים

בגרון כמין גלג"ט ובלשון רומי אשטרנגיילו"ן: **חומסי כי ממרו**. עלי של חמוס פילטר"ו טוב לרפואה וזו כמין עשז שקורין ממרו בלשון ארמי: **ועיקרא דחומסי**. שורש החימוס פילטר"ו: **עדיף**. לרפואה מממרו. ממרו שצדמוני' לשון מורי: **הני**. חומתי וממרו: **לאוקומי**. החולי שלא ינפח יותר מדאי: **לנשולי**. האצבעות שתקצץ להם שלהן לתוכן שמהא יולאה כשיצקעו אותו: **פארי דריש נפוא**. סוצים גדולים שצפין למעלה

בנפה כשמרקדין: **וטלפחי צעפרייהו**. עדשים עם עפר שנתלשו צהן: **ושנלויסא**. חלתן פינגר"י: **וחומרסא דנשוסא**. פרח שצכשות הומלו"ן: **לאמגוזא**. כשיעור אגוז: **לפטוחי**. האצבעות של אשטרנגיילו"ן שיצקעו ותאל הליחה: **לינפח ליה**. צגרונו: **בגילא דיעטסא**. שהוא חלול ויכניס זרע השחלים לתוכו צראשו אחד ויכניסנו צמוך פיו של חולה עד הצליעה וינפח חצירו צראש האחר וילאו השחלים ויפלו ויחנו על החולי: **לאסוקי**. להעלות צשר לרפאות הציקוע: **מטולא דציס הכסא**. מתחת אל אצנים המסודרות לצית הכסא צשדות ומתוקנות כעין מושב: **לברסם**. חולי שקורין צורי"ר והוא צא מן הראש דרך החוטם: **כי פיסספא דנשדור**. כשיעור גלג"ט של ארז מסם נשדור שקורין אמוניק"א: **תלצניסא דובשניסא**. חלצנה מתוקה שקורין גלמ"א: **סרוודא**. כף. **נטלא**. כלי מחזיק רביעית: **חמרא נקידא**. יין ללול יפה שאינו אדום: **וכי צשיל נשדור צשיל כוליה**. זה סימן יהיה לך לכשיציל הנשדור צידוע ששאר סמנין מצושלין לפי שהוא קשה:

מי שאחזו פרק שביעי גימין

סמ.

לעזי רש"י

לברוקתי. הכא משמע דיש לה רפואה וכן צפ' המוציא יין (שבת דף עח.) נמי קאמר שכן כוחלין לברוקתי וקשה דצצכורות (דף לח:) חשיב ליה גבי מומין הקצוצין ואומר רצינו ילחק דכל מה שאינו עוצר מאיליו או ע"י רפואה קלה חשיב מוס קצוע אי נמי רפואה דהכא

ודהמוציא היינו בתחילת החולי אלל צסוף החולי אין לו רפואה: **לכבא**. שניים^א כדפי' צקונטרס כאן ולא כמו שפירש בעלמא (ע"ז דף כח.^ב) דהיינו חניכיים^ב מדאמרינן צערי צסמים (דף קג.) לא תעקר ככא וכן בחולין (דף נט:) נמור ככי ושני דגברי וזה לא שייך לומר צחניכיים^ג: **רב**

וליתביניהו ניהליה בצינורא דדשא וניכלניהו^ד בקלקולי דמתא בתר הכי לפשוט שודרא ברקא ונימרו הכי שברירי דפלוני בר פלוניתא שבקיניהו לפלוני בר פלוניתא^ה וליחרו לכלבא בבביתא דעיניה לשברירי דיממא ליתי שבעה סומקי מגווא דחיותא ונישונינהו אחספא דאומנא וליתוב איהו מגואי ואיניש אחרינא מאבראי ונימא ליה עוירא הב לי דאיכול ונימא ליה הארך פתיחא סב איכול ובתר דאכיל ליתבריה לחספא דאי לא הדרי עילויה לדמא דאתי מנחירא ליתי גברא כהן דשמויה לוי וליכתוב ליה לוי למפרע ואי לא ליתי איניש מעלמא וניכתוב ליה אנא פפי שילא בר סומקי למפרע ואי לא ניכתוב ליה הכי טעם דלי במי כסף טעם דלי במי פגם ואי לא ליתי עיקרא דאספסתא ואשלא דפוריאי עתיקא וקורטסא ומוריקי וסומקא דלוליבא ונקליניהו בהדי הדדי וליתי גבבא דעמרא וניגדול תרתי פתילתא ולטמיש בחלא וניגדבל בקיטמא הדין וניתוב בנחיריה ואי לא ליחזי אמת המים דאזלת ממזרח כלפי מערב ונפסע וניקום חד כרעא להאי גיסא וחד כרעא להאי גיסא ונישקול מינא ביריה דימינא מתותי כרעא דשמאליה ובידיה דשמאלא מתותי כרעא דימיניה וניגדול תרתי פתילתא דעמרא וניטמיש במינא וניתוב בנחיריה ואי לא ליתוב תותי מרובא ונייתו מיא ולישרו עליה ולימרו כי היכי דפסקי הני מיא ליפסוק דמיה דפלניא בר פלניא לדמא דאתי מפומא בדקינן ליה בגילא דחיטתא אי סריך מריאה קאתי ואית ליה תקנתא ואי לא מכבדא קאתי ולית ליה תקנתא אמר ליה רב ז'אמי לרב אשי והאנן איפכא תנן ז'נטל הכבד ולא נשתייר הימנה כלום הריאה שניקבה או שחסרה אמר ליה כיון דמפומיה קאתי אימר איתמוחי איתמח אמר מר אי מריאה קאתי אית ליה תקנתא מאי תקנתיה ליתי שבעה ז'כוני מפירמא דסילקא ושבעה כוני פירמא דכרתי וחמשה כוני פרידא ותלתא כוני דטלפחי וכונא דכמונא וכונא דחבלי וכנגדן כנתא פטירתא וליבשיל וליכול ולישתי אבתריה שיכרא הריפא דטבת לככא אמר רבה בר רב הונא ליתי תומא יחידאה ונימרסיס במישחא ומילחא ונתביה אטופראי דאליונא דההוא גיסא דכייב ליה ונהדר ליה דגנפא דלישא וניזדהר לבישריה דקשי לחיורא לחינכי אמר רבי יוחנן ז'חומתי כי ממרו ועיקרא דחומתי עדיף מממרו ונינקוט בפומיה הני לאוקומי לבשולי ליתי פארי דריש נפיאי וטלפחי בעפרייהו ושובלילתא וחומרתא דכשותא ונינקוט כאמגוזא בפומיה לאיפתוחי לינפח ליה חבריה תחלי חיורתא בגילא דחיטתא לאסוקי ליתי עפרא מטולא דבית הכסא וניגבול בדובשא וניכול דמעלי ליה ז'לברסם ליתי כי פיסתקא דנישדור וכי אמגוזא דחלכניתא דובשניתא ומלי תרוודא דובשא חיורא ומלי נטלא בת מחווא חמרא נקידא ונישלוקיניהו בהדי הדדי וכי בשיל נשדור בשיל ליה כוליה ואי לא ליתי רביעתא דחלבא דעיוא חיורתי וגיטייפיה

בגרון כמין גלג"ט ובלשון רומי אשטרנגיילו"ן: **חומסי כי ממרו**. עלי של חמוס פילטר"ו טוב לרפואה וזו כמין עשז שקורין ממרו בלשון ארמי: **ועיקרא דחומסי**. שורש החימוס פילטר"ו: **עדיף**. לרפואה מממרו. ממרו שצדמוני' לשון מורי: **הני**. חומתי וממרו: **לאוקומי**. החולי שלא ינפח יותר מדאי: **לנשולי**. האצבעות שתקצץ להם שלהן לתוכן שמהא יולאה כשיצקעו אותו: **פארי דריש נפוא**. סוצים גדולים שצפין למעלה בנפה כשמרקדין: **וטלפחי צעפרייהו**. עדשים עם עפר שנתלשו צהן: **ושנלויסא**. חלתן פינגר"י: **וחומרסא דנשוסא**. פרח שצכשות הומלו"ן: **לאמגוזא**. כשיעור אגוז: **לפטוחי**. האצבעות של אשטרנגיילו"ן שיצקעו ותאל הליחה: **לינפח ליה**. צגרונו: **בגילא דיעטסא**. שהוא חלול ויכניס זרע השחלים לתוכו צראשו אחד ויכניסנו צמוך פיו של חולה עד הצליעה וינפח חצירו צראש האחר וילאו השחלים ויפלו ויחנו על החולי: **לאסוקי**. להעלות צשר לרפאות הציקוע: **מטולא דציס הכסא**. מתחת אל אצנים המסודרות לצית הכסא צשדות ומתוקנות כעין מושב: **לברסם**. חולי שקורין צורי"ר והוא צא מן הראש דרך החוטם: **כי פיסספא דנשדור**. כשיעור גלג"ט של ארז מסם נשדור שקורין אמוניק"א: **תלצניסא דובשניסא**. חלצנה מתוקה שקורין גלמ"א: **סרוודא**. כף. **נטלא**. כלי מחזיק רביעית: **חמרא נקידא**. יין ללול יפה שאינו אדום: **וכי צשיל נשדור צשיל כוליה**. זה סימן יהיה לך לכשיציל הנשדור צידוע ששאר סמנין מצושלין לפי שהוא קשה: ונטייפיה

טייל"א [מיייל"א]. קרום בעין הפוגע בראיה.

קרו"ג כרכום.

אישטריי"ס

[אישטריי"ס]. קש.

מצינדור"א

[מינצידור"א]. סלק קצין.

מדיירישר"ש

[מיידייר"ש]. עץ

דוברבן הכר.

אינטריי"ל. שומן המעים.

גלג"ט [גלג"ן]. בלוט.

[אישטרנגיו"ן

דלקת שקדים.

פילטרו"י [פיליטר"א].

בן-חרצית (צמח).

בדמוני"א [בלדימוני"א].

שומר האלפים.

פינגר"י. חילבה

(גרגרית יוונית, צמח המשמש לחבלין).

הומלו"ן. כשות.

אישטרנגיו"ן

[אישטרנגילז"ן].

דלקת-שקדים.

צורייר"י [צוריד"ר].

נולת חרפה.

גלג"ט. בלוט.

אמוניק"א [אמוניאקו"ן].

כלוריד, אמוניה.

גלמ"א. חלבנה.